

Historia.ro

[Login](#)
[Cont nou](#)
[Am uitat parola](#)

[HOME](#)
[ACTUALITATE](#)
[REVISTA](#)
[ARHIVĂ](#)
[TIMP LIBER](#)
[ABONAMENTE](#)

Cioma, holera, tifosul și gripa în istorie

Apocalipsa care se ia

Autor: Eusebi Manolache | 11533 vizualizări

Îmi place

5

De milenii, omenirea luptă cu un dușman invizibil. Alături de catastrofe naturale, foamete și războaie, micile vietăți microscopice (microbi, bacili, bacterii, virusuri) au punctat în paginile de istorie, devastând teritorii

întinse și punând în pericol existența unor popoare. Recenta pandemie de gripă, cu cele două ramuri: aviară și porcină, arată că războiul încă nu a fost câștigat definitiv de oameni. Cu toate că medicina s-a dezvoltat mult în ultimul secol, dușmanii minusculi au capacitatea de a se adapta și „fenta” remediile noastre.

Cioma, ploaie de săgeți aruncată de Dumnezeu

Cioma poate fi considerată cea mai distrugătoare molimă care a afectat vreodată omenirea. Istoria pandemiilor de ciumă este greu de reconstituit, însă din trecutul îndepărtat ne-au rămas câteva descrieri ale simptomelor. E dificil astăzi de spus dacă a fost vorba de ciumă sau de alte maladii. Egiptul antic, Extremul Orient, Grecia clasică, Roma imperială și Bizanțul au fost măturate de valuri de pandemii.

Zoom

PERICLE

Pericle (495-429 î.Hr.): general, orator și om de stat atenian. Conducător al Atenei între 443 și 429 î.Hr., a inițiat numeroase reforme care au transformat orașul în centrul lumii grecești. A murit în timpul epidemiei care a lovit Atica, în anii Războiului Peloponesiac. Deși multă vreme s-a considerat că e vorba de ciumă, ultimele cercetări

Historia - Batalia de la Stalingrad

Încoronarea de la Alba Iulia

Armata Română spre Stalingrad

TE ABONEZI LA HISTORIA ȘI CÂȘTIGI

Informații despre molieme apar în Biblie, iar istoricul grec Tucidide amintește de o pandemie din anul 430 î.Hr. care lovește cetățile grecești și ucide o treime din populația Atenei, inclusiv pe marele său conducător Pericle.

Imperiul Roman este lovit de „Ciuma Antonina“, în 165 d.Hr., iar Imperiul Bizantin, de două epidemii devastatoare, în anii 541-542, în vremea lui Iustinian I și o alta, în 588. Istoricul Procopius de Cezareea scrie, de pildă, în „Istoria secretă“, că la Constantinopol mureau zilnic 10.000 de oameni, orașul pierzând jumătate din populație.

Europa pe marginea prăpastiei: Moartea Neagră

Orașul Caffa (astăzi Feodosia, în Ucraina) are reputația de a fi fost „poarta” cumei bubonice în Europa, orașul prin care „moartea neagră” a intrat pe continent. Asta s-a petrecut începând cu anul 1334, când Caffa era asediată de mongoli, purtători ai bolii.

Mijlocul secolului al XIV-lea inaugurează o lungă serie de pandemii de ciumă ce vor bântui Europa, Orientul și Nordul Africii timp de aproape cinci veacuri. Primele focare apar în 1330 în Asia Centrală, făcând prăpăd în India și China de Est, după care se îndreaptă spre vest prin Orientul Mijlociu, ajungând și în Africa de Nord.

În 1334, mongolii asediază Caffa din Crimeea, deținută de genovezi, conflictul izbucnind din pricina unor neînțelegeri comerciale. În timpul asediului, mongolii încep să moară de ciumă, iar conducătorii lor iau decizia de a catapulta cadavrele peste ziduri în cetate. Asediul va fi ridicat, însă în oraș izbucnește epidemia. Ulterior, galerele genoveze aduc ciuma în Italia (1347), de unde se va răspândi în întreaga Europă, unde găsește un climat propice.

De câteva decenii, în Occident se obținuseră recolte slabe, ducând la perioade îndelungate de foamete. Marea Ciumă (Ciuma Neagră sau Ciuma Bubonică) va găsi o

arată că a fost vorba de febră tifoidă.

Zoom

1330

Acesta este anul în care apar primele focare de ciumă în Asia Centrală. Boala face ravagii în China de Est și India, după care se extinde spre vest prin Orientul Mijlociu și Africa de Nord, ajungând apoi în Europa, după ce mongolii asediază orașul Caffa, stăpânit de genovezi, în 1334.

Zoom

ALFONSO XI DE CASTILIA

Alfonso XI de Castilia (1311-1350): rege al Castiliei și Galiciei. Cunoscut ca „Răzbunătorul“, a murit în timpul mării epidemii de ciumă din 1350, în perioada de asediu

Câștigă unul dintre cele trei weekenduri la Conacul Polizu sau una dintre cele douăzeci de enciclopedii oferite de editura Aquila!

Abonează-te acum la revista

Historia

Click aici pentru detalii!

SPUNE-ȚI PĂREREA

Credeți că înfrângerea armatei germane la Stalingrad a fost cauzată de Armata Română?

- ☐ Da
- ☐ Nu, oricum rușii ar fi dat înapoi frontul
- ☐ Doar în parte. A fost o greșală de strategie.
- ☐ Nu știu

VOTEAZĂ

Aboneaza-te la **NEWSLETTER**

Adresa de e-mail

TRIMITE

adevărul
Shon

Cumpără online
BIROȚIȚĂ

populație europeană slăbită, trăind în condiții mizere. Rând pe rând, Italia, Franța, Spania, Portugalia, Anglia, Germania, Polonia și Rusia fac față cu greu epidemiei. Istoricul medieval Froissart apreciază că o treime din populația Europei dispare la primul val al pandemiei, care se termină prin 1351.

Apariții regulate ale ciumei

Până în secolul XVIII, în Europa de Vest și XIX, în Europa de Est, ciuma va apărea la intervale regulate, aproape în fiecare deceniu înregistrându-se pusee ale epidemiei. Astfel, în Franța sunt numărate 24 de apariții principale între 1437-1536 și alte 12 izbucniri, în intervalul 1536-1670.

Sunt și epidemii care cuprind întreaga Europă: 1576-1585, 1628-1631. Ultima are loc la Marsilia în 1720. Tributul cel mai mare îl dau orașele: Florența unde mor 50% dintre cei 110.000 de locuitori (1338), Hamburg pierde 66% din populație în intervalul 1343-1357, Parisul rămâne fără 40.000 de oameni în 1450, iar în Neapole (1656) mor jumătate dintre cei 450.000 de locuitori.

În fine, ultima epidemie de la Marsilia face 50.000 de victime din cei 100.000 de locuitori ai săi. Nici Anglia nu este scutită de ucigătoarea boală. În 1665 izbucnește o teribilă epidemie ce răpune o șesime din populația regatului, din care 68.000 numai în Londra. Orașul e „salvat” de un incendiu devastator izbucnit în 1666, care duce la dispariția șobolanilor.

Prejudecăți în ce privește ciuma

Scrierile vremii oferă un tablou lugubru al societăților atinse de ciumă. Înnebuniți, oamenii iau măsuri inutile: scrisorile și monedele sunt stropite cu oțet, la răspântii ard focuri purificatoare, casele sunt dezinfectate cu parfumuri și pucioasă, locuitorii orașelor umblă pe stradă cu o mască în formă de cap de pasăre, având ciocul umplut cu plante arome și mirodenii pentru a atenua duhoarea. Și aceasta, pentru că o prejudecată medievală considera că ciuma era răspândită de păsări.

Unele măsuri sunt greșite. La Londra sunt uciși toți câinii și pisicile, astfel încât coloniile de șobolani proliferază, fapt ce duce la intensificarea molimei. Remediile prescrise de medici sunt primitive, bolnavii fiind chinuți inutil. Daniel Defoe relatează în „Jurnal din Anul Ciumei” cum medicii credeau că înving boala dacă reușeau să cauterizeze umflăturile purulente (bubonii) și tumorile recalcitrante. El spune că unii buboni erau atât de tari încât nu puteau fi deschiși cu un instrument, astfel că erau cauterizați, mulți pacienți murind nebuni de durere.

Contemporanii surprind spectacolul halucinant oferit de ciumă. Marsilia (1720) este scena unui dezastru total. „Miasmele vătămătoare se revarsă din casele unde putrezesc cadavrele și se înalță din străzile pline de saltele, așternuturi, rufărie, zdrențe și tot soiul de gunoaie dospite. Mormintele umplute de cadavre lasă la vedere trupuri hidoase, unele umflate și negre ca tăciunile, altele albastre, vinete și galbene, toate duhnind și crăpate, mustind de sânge putred”, scrie Jean Delumeau în „Frica în Occident: secolele XIV-XVIII, o cetate asediată”. Epidemiile au un efect psihologic devastator asupra supraviețuitorilor. Locuitorii se îmbulzesc să iasă din orașele aglomerate insalubre.

La Londra, 200.000 de oameni părăsesc orașul și rătăcesc prin pădurile din jur, fără a avea unde dormi, fără hrană și apă, doar cu hainele de pe ei. Cei care rămân se baricadează în case, bat ferestrele și ușile în cuie și încearcă să reziste singuri. Dacă unul dintre membrii familiei se îmbolnăvește, atunci este repede izolat și când moare, cadavru este scos pe fereastră cu frânghii, de unde este preluat cu niște cârlige, pus în cărucioare și dus la gropile comune.

Afară se petrec scene înfiorătoare. Tot Delumeau notează: „Bărbații umblă ca niște

a Gibraltarului.

Zoom

IANCU DE HUNEDOARA

Iancu de Hunedoara (1387-1456): voievod al Transilvaniei între 1441-1456. A murit de ciumă în tabăra de la Zemun (Zemlin), în timpul luptelor împotriva lui Mahomed al II-lea.

Zoom

NICOLAE MAVROCORDAT

Nicolae Mavrocordat (1680-1730): domnitor al Moldovei și, ulterior, al Țării Românești. A murit de ciumă la 3 septembrie 1730, la București, fiind înmormântat la Mănăstirea Văcărești. Eminent literat, a scris lucrările: „Sfaturi”,

Noul magazin universal **ȘI PAPETARIE**

ACUM LA CHIOȘCURI

HISTORIA, Nr. 132,
ianuarie 2013 -
16 ianuarie 2013

În avalanșa de informații cu privire la aviație care apăreau în anii 1920 în presa vremii, un titlu din mensualul „Aripa” anunța discret o premieră națională: „în ziua de 1 octombrie 1928, într-un accident de avion care putea să aibă urmări tragice, plutonierul aviator Florea Chifulescu a folosit pentru prima oară la noi în țară parașuta de salvare”. Reținem amănuntul: aviatorul e primul român din istorie care a folosit parașuta ca să-și salveze viața. Mai târziu, la finalul anilor 1940, el va fi încarcerat în urma „afacerii Tămădău”: în calitate de pilot al Escadrilei Consiliului de Miniștri din Flotila 1 Bombardament fusese contactat de emisarii lui Maniu și Mihalache pentru a le facilita o potențială fugă din țară.

Vedeți mai multe detalii

HISTORIA PENTRU IPAD

orbi deznădăjduiți, care se poticnesc la tot pasul de frica și șovăielile lor. Cu plânsete și bocete, femeile sporesc dezordinea și chinurile, cerând leacuri împotriva unei boli de neînlocuit”.

Daniel Defoe, în al său „Jurnal din Anul Ciumei“, relatează: „Întregul spectacol te cutremură de groază. Șareta cară șaisprezece sau șaptesprezece cadavre înfășurate în cearceafuri sau pături, unele atât de prost învelite încât cădeau despuiate printre celelalte, cu toții fiind morți urmând a se amesteca în groapa comună a omenirii“.

Tapi ispășitori

În fața acestor dezastre, oamenii nu au decât o singură explicație: ciuma este o pedeapsă divină pentru păcatele oamenilor. În operele artiștilor vremii, ciuma este transpusă ca o ploaie de săgeți aruncată de Dumnezeu asupra păcătoșilor. Alte imagini evocă un copil ce se agață de sânul înghețat al cadavrului mamei, iar Moartea este înfățișată ca un schelet ce galopează peste leșuri și aruncă săgeți înspre oameni. Sunt căutați și tapi ispășitori. Străinii, călătorii, leproșii, evreii sunt învinuiți de răspândirea ciumei.

La Stuttgart (1348), Strasbourg și Köln (1350) sunt arși evrei, iar în Catalonia (1348) izbucnește un progrom. Se pornește o adevărată vânătoare de vrăjitoare, oricine putând fi acuzat și ars pe rug. Imediat ce molima se potolea, oamenii reveneau la viață. Aveau loc sărbători, petreceri și se înmulțeau brusc căsătoriile, chiar dacă unul dintre soți mai purta încă pe obraz urmele bubonilor de ciumă.

Ciuma la români

Teritoriile locuite de români nu au fost scutite de valurile de ciumă, mai ales că spațiul nord-dunărean se afla la intersecția rutelor de răspândire a pandemiilor, dinspre Rusia spre Occident sau dinspre Constantinopol spre Europa Centrală.

Relatările despre ciumă sunt puține în secolele XIII-XV, ele abundă însă începând cu secolul următor. Epidemiile apar în secolele XVI-XIX cam la fiecare deceniu. La Brașov (1576) mor 7.000 de oameni, în 1585, în Moldova izbucnește foametea asociată cu ciuma, iar peste trei ani apare o nouă epidemie devastatoare.

O altă mare epidemie pustiește Ungaria, Transilvania și cele două țări extracarpatice. În jurul anului 1684 încep să se ia cu adevărat măsuri de combatere a molimei. Se închid granițele, locuitorii sunt îndemnați să părăsească orașele, străinii sunt supravegheați atent, așa cum notează Pompei Gh. Samarian în „Ciuma, din epidemiologia trecutului românesc“.

Domnitorul fanariot Grigore Ghica este cel care dă ordin să se construiască un spital pentru ciumați la Pantelimon și înființează breasla ciocilor (însărcinați cu supravegherea și îngroparea morților de ciumă). Cioclii erau, de regulă, oameni care se vindecaseră de ciumă, având o imunitate crescută. În schimbul serviciilor, erau retribuiți de către domnie, fiind și scutiți de dări.

Domnitorii, și ei răpuși de ciumă

În perioada 1726-1747, ciuma se manifestă din nou în Asia Mică, Siria, Egipt, trece în Balcani, țările române și Ungaria. În 1738, sunt contaminate 23 de districte din Ardeal și mor 41.000 de oameni. În același an, în timpul celei de-a treia domnii a lui Constantin Mavrocordat, ciuma răpune la București 30.000 de oameni, dintre care 233 de preoți și 3 arhieri. Mor și domnitori. Amintim pe lancul de Hunedoara (1456, în tabăra de la Zemun) și domnitorii fanarioți Ion și Nicolae Mavrocordat.

Dacă în Occident ultima epidemie de ciumă este cea de la Marsilia, în 1720, în est molima se va manifesta încă un secol, până spre 1850. Cauzele sunt diverse. Pe teritoriul nord-dunărean au loc mai multe războaie între ruși, otomani și austrieci, ce aduc perioade de foamete și dezordine, astfel încât măsurile împotriva epidemiilor sunt

„Despre datorii“, „Cuvânt împotriva nicotinei“, „Precuvântări la actele patriarhalicești“.

Zoom

CIUMA

Este o boală contagioasă, produsă de bacteria Yersinia Pestis. Șobolanii sunt vectorii de transmitere a bolii la om prin intermediul purecilor. Are trei forme de manifestare: pulmonară, septicemică și bubonică. Cea mai spectaculoasă era forma bubonică, care se manifesta prin febră mare, transpirații abundente, dureri musculare intense și apariția unor umflături mari în zona axilară și în zona gâtului, respectiv bubonii. Agonia bolnavilor era lungă și dureroasă.

ABONEAZĂ-TE LA HISTORIA

greu de luat. De altfel, armatele străine sunt un permanent focar de molimă pentru populația civilă, mai ales cele rusești.

Ciuma din timpul

lui Caragea

În 1769, Gustav Orraeus, un medic militar rus, relatează: „Locuitorii Moldovei, mai ales cei din clasa săracă, în timp de ciumă, conduc pe ascuns rudele atinse de boală în pădurile vecine, pun alături de ei un vas cu apă și alimente și-i lasă astfel pe acești nenorociți soartei lor. Am văzut de mai multe ori, în mijlocul verei, cadavre rămase mai multe zile neîngropate din lipsă de căruțe“.

Românii folosesc remedii „băbești“ pentru vindecare: cataplasme din făină cu miere, ce se aplicau pe umflături, oțet, cărbune. În cazurile purulente se apelau la metode dureroase: „Când apăreau pustulele, erau tăiate cu foarfecele și după ce se ștergea murdăria se practicau sacrificatii superficiale, apoi se pansau micile ulcere cu unguent, până la perfectă schimbare în bine, după care se întrebuițau cicatrizantele“, așa după cum notează Pompei Gh. Samarian.

Cea mai cumplită epidemie de ciumă are loc în 1812-1813 în Muntenia, în timpul domniei lui Caragea Vodă, când se estimează că au murit aproximativ 90.000 de oameni (după alte surse, 40.000), cel mai afectat fiind Bucureștiul. Ciuma lovește capitala Munteniei după ce locuitorii săi trecuseră prin alte grele încercări: un incendiu în 1789 și două cutremure în 1793 și 1802. Pe la 1830, sunt înregistrate ultimele cazuri de ciumă în țările române, iar spre 1850 molima dispare și din Balcani. Cazuri de ciumă au mai fost semnalate în Asia în secolul XX.

Daniel Defoe: „Lumea era mai înclinată decât oricând să plece urechea la tot felul de profeții și izvodiri astrologice“

Operă de ficțiune, bazată însă pe o solidă documentare, „Jurnal din Anul Ciumei“, publicat de Daniel Defoe în 1722, descrie realist marea molimă din Londra anului 1665. Printre notele de esență ale atmosferei: rătăcirea rațiunii la nivel colectiv.

„Temerile oamenilor au fost întărite de rătăcirile caracteristice acelor vremuri, anume, pe atunci, nu înțeleg de ce, lumea era mai înclinată decât oricând înainte sau după aceea să plece urechea la tot felul de profeții și izvodiri astrologice. N-aș putea spune dacă această nefericită înclinație fusese stârnită de anumiți indivizi care scoteau bani de pe urma ei.

Mă gândesc la cei ce tipăreau preziceri și prorociri. Nu știu dacă de la ei a pornit; ce știu e că lumea era înspăimântată de asemenea cărți, precum: «Almanahul Lilly», «Prezicerile astrologice ale lui Gadbury», «Almanahul Bietului Robin» și altele la fel. De asemenea, se mai publicau și unele cărți așa-zis religioase: una era intitulată «Dezbară-te de ea, popor al meu, altminteri îi vei împărtăși boliștea»; alta se numea: «Dreaptă prevestire», o alta: «Carte menită să-i aducă aminte Britaniei», și multe altele.

Toate acestea, sau cele mai multe dintre ele, prevesteau fățiș sau pe ocolite pieirea orașului. (...) În afară de aceste fapte publice, mai erau și visurile babelor. Sau, mai curând, felul în care babele tălmăceau visurile altora. Și astea scoteau din minți o sumedenie de oameni. Unele auzeau glasuri care le îndemnau să plece, pentru că la Londra va izbucni o asemenea molimă, încât cei vii nu vor prididi să-i îngroape pe cei morți. Altele deslușeau vedenii în văzduh. Dar eu trebuie să mărturisesc, fără să mă fac vinovat de lipsă de îndurare, că toate auzeau glasuri care nu glăsuiau și vedeau apariții care nu apăreau.

Închipuirea oamenilor era răscuită și posedată de diavol. Și nu-i de mirare că celor care se zgâiau întruna la nori li se năzărea că văd tot felul de forme și figuri, înfățișări și apariții, care nu erau altceva decât aer și vapori. Iată, ne spuneau ei, o sabie de foc ținută de o mână care ieșea dintr-un nor, iar vârful săbiei era îndreptat direct spre City. Li se năluceau în văzduh năvălii și coșciuge purtate spre a fi îngropate. Și mai vedeau mormane de stârvuri care zăceau neînmormântate, și altele de același fel. Pur și simplu, închipuirea le oferea tot felul de vedenii pe care le tălmăceau“. (Daniel Defoe, „Jurnal din Anul Ciumei“, Editura Minerva, București, 1980)

Mai citește:

[Prăbușindu-se dintr-o dată asupra Atenei...](#)

[Fum și oțet pentru ciumații Bucureștilor](#)

[Scăpăm de ciumă, dăm peste holeră!](#)

[Tifosul, cea mai mare calamitate pentru români](#)

[Gripa, noua amenințare](#)

[Pandemia și vaccinul vs. Molima și molitva](#)

PUBLICITATE

Cautam Consultanti ING
Ai 3 ani experienta in vanzari?
Esti candidatul pe care il cautam! Aplica aici!

PE ACEEASI TEMA:

[Pandemia și vaccinul vs. Molima și molitva](#)

[Gripa, noua amenințare](#)

[Tifosul, cea mai mare calamitate pentru români](#)

DE ACELASI AUTOR:

[Gripa, noua amenințare](#)

[Tifosul, cea mai mare calamitate pentru români](#)

[Scăpăm de ciumă, dăm peste holeră!](#)

COMENTarii

alex

Uneori se mai fac si greseli!!!Sintem oameni ,nu?

Postat de: Anonim, 10 Iunie 2011 | [răspunde](#)

marius

Chiar nu ai avut ce comenta decat atat ?

Postat de: Anonim, 20 Martie 2011 | [răspunde](#)

O greșeală stupefiantă!

Mai mare rușinea ca, într-o revistă de istorie în care semnează nume sonore din domeniu, recte profesori universitari, un termen ca „pogrom” să fie scris agramat, așa cum poate fi auzit, credeam eu pînă acum, doar din gura celor necitiți/neșcoliți: program!

Postat de: florina, 08 Mai 2010 | [răspunde](#)

PUBLICĂ UN COMENTARIU NOU

Subiect:

Comentariu:

By submitting this form, you accept the Mollom privacy policy.

[Salvare](#) [Previzualizare](#)

GALERII FOTO

[RSS](#) | [Politica de confidentialitate](#) | [Forum](#) | [Contact](#) | [Termeni si conditii](#) | [Redactia](#) | [Publicitate](#)

© Toate drepturile rezervate Adevărul Holding 2013

Știri

[Adevărul](#)
[Orașul meu](#)
[Adevărul Moldova](#)
[Click!](#)
[Foreign Policy](#)

Femei

[Click! pentru Femei](#)
[Click! Sănătate](#)
[Tango](#)
[OK! Magazine](#)
[Click! Poftă Bună](#)

Servicii

[AdevărulShop](#)
[AnuntExpres](#)

Știință și cultură

[Historia](#)
[Dilema veche](#)
[Știință și tehnică](#)

Aplicații mobile

[Adevărul mobile](#)

Soluție implementată de Tremend